

Rolnummers : 140-141-142
Arrest nr. 23/89 van 13 oktober 1989

A R R E S T

In zake : 1. het beroep tot vernietiging van de artikelen 17, 25 en 28 van de programmawet van 30 december 1988, ingesteld door de b.v.b.a. BIORIM en ingeschreven onder nr. 140 van de rol;

2. het beroep tot vernietiging van de artikelen 17 en 24 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988, ingesteld door Rudi MARIEN, Ghislain DE GROOTE, Jozef JONCKHEERE, de s.v. C.D.H.-LAREM, de b.v.b.a. CENTRUM VOOR RADIO- IMMUNOLOGIE en de b.v.b.a. G.D.G., en ingeschreven onder nr. 141 van de rol;

3. het beroep tot vernietiging van artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982, zoals gewijzigd bij artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988, alsmede van de artikelen 34quater, vijfde lid (nieuw) en 34 undecies van de wet van 9 augustus 1963, zoals ingevoegd bij de artikelen 25 en 28 van genoemde programmawet, ingesteld door de b.v.b.a. NEW-LAREM Namur, Michèle BALFROID en Martinus LEYSEN, en ingeschreven onder nr. 142 van de rol.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit rechter J. SAROT, waarnemend voorzitter, en voorzitter J. DELVA,
en de rechters I. PETRY, J. WATHELET, D. ANDRE, F. DEBAEDTS, L. DE GREVE,
K. BLANCKAERT, M. MELCHIOR en L.P. SUETENS,
bijgestaan door griffier H. VAN DER ZWALMEN,
onder voorzitterschap van rechter J. SAROT, waarnemend voorzitter,

wijst na beraad het volgend arrest :

I. ONDERWERP

Nr. 140 van de rol

Bij Franstalig verzoekschrift van 29 mei 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief van dezelfde dag en ter griffie ontvangen op 30 mei 1989, vordert de b.v.b.a. LABORATORIUM VOOR KLINISCHE BIOLOGIE EN RADIO-IMMUNOLOGIE, afgekort BIORIM, de vernietiging van de artikelen 17, 25 en 28 van de programmawet van 30 december 1988, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad op 5 januari 1989.

Nr. 141 van de rol

Bij Nederlandstalig verzoekschrift van 10 juni 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief van 12 juni 1989 en ter griffie ontvangen op 13 juni 1989, vorderen

1. Rudi MARIEN
2. Ghislain DE GROOTE
3. Jozef JONCKHEERE
4. de s.v. C.D.H.-LAREM
5. de b.v.b.a. CENTRUM VOOR RADIO IMMUNOLOGIE, afgekort C.R.I.

6. de b.v.b.a. G.D.G.

de vernietiging van de artikelen 17 en 24 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988.

Nr. 142 van de rol

Bij Franstalig verzoekschrift van 13 juni 1989, aan het Hof verzonden bij aangetekende brief van 14 juni 1989 en ter griffie ontvangen op dezelfde dag, vorderen

1. de b.v.b.a. NEW-LAREM Namur

2. Michèle BALFROID

3. Martinus LEYSSEN

de vernietiging van :

- artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 (Belgisch Staatsblad van 12 januari 1983) tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, zoals gewijzigd bij artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 (Belgisch Staatsblad van 5 januari 1989) voor zover de paragrafen 1, 4°, 2, tweede lid en 4, 1° tot 3°, van die bepaling met name tussen de laboratoria beheerd door de overheid, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling en de andere laboratoria een discriminatie invoeren,

- de artikelen 34quater, vijfde lid (nieuw) en 34undecies van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, zoals ingevoegd bij de artikelen 25 en 28 van genoemde programmawet.

Bij dezelfde verzoekschriften werd de schorsing gevorderd van voormelde wettelijke bepalingen. Het Hof heeft uitspraak gedaan over die vorderingen bij arrest nr. 21/89 van 13 juli 1989, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 21 juli 1989.

II. DE RECHTSPLEGING

Zaak nummer 140 van de rol

Bij beschikking van 30 mei 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de leden van de zetel aangewezen.

Op 2 juni 1989 hebben de rechters-verslaggevers J. WATHELET en L.P. SUETENS geoordeeld dat ten deze geen toepassing dient te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van voormelde organieke wet.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven ter post neergelegd op 6 juni 1989 en aan de geadresseerden ter hand gesteld op 7 juni 1989.

Bij beschikking van 7 juni 1989 heeft voorzitter E. GUTT de zaak aan het Hof in voltallige zitting voorgelegd.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 9 juni 1989 bekendgemaakt.

Zaak nummer 141 van de rol

Bij beschikking van 13 juni 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers F. DEBAEDTS en D. ANDRE hebben op 14 juni 1989 geoordeeld dat geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van voormelde organieke wet.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft voorzitter J. DELVA de zaak aan het Hof in voltallige zitting voorgelegd.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven ter post neergelegd op 15 juni 1989 en aan de geadresseerden ter hand gesteld op 16 en 19 juni 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 23 juni 1989 bekendgemaakt.

Zaak nummer 142 van de rol

Bij beschikking van 14 juni 1989 heeft de voorzitter in functie conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof de leden van de zetel aangewezen.

De rechters-verslaggevers J. SAROT en H. BOEL hebben op dezelfde dag geoordeeld dat geen toepassing diende te worden gemaakt van de artikelen 71 en 72 van voormelde organieke wet.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft voorzitter E. GUTT de zaak aan het Hof in voltallige zitting voorgelegd.

Van het beroep is conform artikel 76, § 4, van de organieke wet kennis gegeven bij aangetekende brieven ter post neergelegd op 15 juni 1989 en aan de geadresseerden ter hand gesteld op 16 en 19 juni 1989.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is in het Belgisch Staatsblad van 23 juni 1989 bekendgemaakt.

De zaken nummers 140, 141 en 142

Bij beschikking van 14 juni 1989 heeft het Hof de zaken ingeschreven onder de nummers 140, 141 en 142 van de rol, samengevoegd.

Conform artikel 100, derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof zijn de verslaggevers degenen die, overeenkomstig artikel 68, zijn aangewezen voor de eerst aanhangig gemaakte zaak.

Conform artikel 63, § 3, tweede lid, van de organieke wet worden samengevoegde zaken verder behandeld in de taal van de eerst aanhangig gemaakte zaak.

De beschikking tot samenvoeging is aan de partijen bij op 15 juni 1989 ter post aangetekende, op

16 en 19 juni 1989 aan de geadresseerden ter hand gestelde brieven.

De Ministerraad heeft bij het Hof een memorie ingediend bij aangetekende brief ter post neergelegd op 31 juli 1989.

Conform artikel 89 van de organieke wet is copie van die memorie aan de verzoekers toegezonden bij op 4 augustus 1989 ter post neergelegde aangetekende brieven die aan de geadresseerden zijn ter hand gesteld op 7 en 8 augustus 1989.

Verzoekers b.v.b.a. NEW-LAREM Namur, M. BALFROID en M. LEYSSEN hebben een gezamenlijke memorie van antwoord doen geworden bij aangetekende brief ter post neergelegd op 5 september 1989.

Verzoekster b.v.b.a. BIORIM heeft een memorie van antwoord doen geworden bij aangetekende brief ter post neergelegd op 6 september 1989.

Verzoekers R. MARIEN, Gh. DE GROOTE, J. JONCKHEERE, de s.v. C.D.H.-LAREM, de b.v.b.a. CENTRUM VOOR RADIO-IMMUNOLOGIE en de b.v.b.a. G.D.G. hebben een gezamenlijke memorie van antwoord doen geworden bij aangetekende brief ter post neergelegd op 6 september 1989.

Bij beschikking van 18 september 1989 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de terechtzitting vastgesteld op 5 oktober 1989.

Van deze beschikking is aan de partijen kennis gegeven, die evenals hun advocaten op de hoogte zijn gebracht van de datum van de zitting bij aangetekende brieven ter post neergelegd op 18 september 1989 en aan de geadresseerden ter hand gesteld op 19 en 20 september 1989.

De b.v.b.a. BIORIM heeft conclusies doen geworden, die ter griffie zijn ontvangen op 4 oktober 1989.

Ter terechtzitting van 5 oktober 1989 :

- Zijn verschenen :

Mr. J. PUTZEYS en Mr. X. LEURQUIN, advocaten bij de balie te Brussel, voor de b.v.b.a. LABORATORIUM VOOR KLINISCHE BIOLOGIE EN RADIO-IMMUNOLOGIE, afgekort BIORIM, met zetel te 1060 Brussel, Charleroisesteenweg 54, ingeschreven in het register der burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Brussel onder nr. 923, vertegenwoordigd door haar zaakvoerder, de heer P. DE LAEY;

Mr. Luk DE SCHRIJVER, advocaat bij de balie te Gent, voor

1. Rudi MARIEN, apotheker klinisch bioloog, wonende te 9830 Sint-Martens-Latem, Bosstraat 54;
2. Ghislain DE GROOTE, geneesheer klinisch bioloog, wonende te Gent, Johan Daisnestraat 5;
3. Jozef JONCKHEERE, apotheker klinisch bioloog, wonende te 9831 Sint-Martens-Latem, de Spoelberchdreef 11;
4. de s.v. C.D.H.-LAREM, burgerlijke vennootschap, die de rechtsvorm van een samenwerkende vennootschap heeft aangenomen, met zetel te Vorst-Brussel, steenweg op Alsemberg 196,

ingeschreven in het register der burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Brussel onder nr. 1092, vertegenwoordigd door haar zaakvoerder, de heer R. MARIEN;

5. de b.v.b.a. CENTRUM VOOR RADIO-IMMUNOLOGIE, afgekort C.R.I., burgerlijke vennootschap die de rechtsvorm van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid heeft aangenomen, met zetel te 9710 Gent, Industriepark Zwijnaarde 7 bus 2, ingeschreven in het register der burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Gent onder nr. 302, vertegenwoordigd door haar zaakvoerder, de heer R. MARIEN;

6. de b.v.b.a. G.D.G., burgerlijke vennootschap in de vorm van een eenmans besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, waarvan de zetel zich bevindt te Gent, Johan Daisnestraat 5, ingeschreven in het register van de burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Gent onder nr. 172, vertegenwoordigd door haar statutaire zaakvoerder, de heer Gh. DE GROOTE;

Mr. J. CRUYPLANTS, advocaat bij de balie te Brussel, voor

1. de b.v.b.a. NEW-LAREM Namur, burgerlijke vennootschap in de vorm van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, met zetel te Namen, rue Jean-Baptiste Brabant, 56, ingeschreven in het register van de burgerlijke vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen te Namen onder nr. 60, vertegenwoordigd door haar zaakvoerder, mevrouw M. BALFROID;

2. Michèle BALFROID, doctor in de geneeskunde, biologe, wonende te 1301 Bierges, avenue des Fougères, 17;

3. Martinus LEYSEN, doctor in de geneeskunde, bioloog, wonende te 3040 Bierbeek, Ziensesteenweg 54;

Mr. H. MACKELBERT en Mr. Fr. NEURAY, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel;

- hebben de rechters J. WATHELET en L.P. SUETENS verslag uitgebracht;
- zijn voormelde advocaten gehoord;
- hebben de verzoekende partijen zich ertegen verzet dat de Ministerraad op de terechtzitting een pleitnota en de daaraan toegevoegde stukken zou neerleggen; heeft het Hof beslist die nota en die stukken uit de debatten te weren;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 62 en volgende van de organieke wet van 6 januari 1989, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. Ten aanzien van de afstand van het geding door een partij

Op de terechtzitting van 5 oktober 1989, heeft de raadsman van verzoeker LEYSEN een akte van afstand van 29 september 1989 voorgelegd, ondertekend door zijn cliënt, met betrekking tot het verzoekschrift dat werd ingediend door deze laatste "in eigen naam en in de hoedanigheid van bioloog, die geen vennoot was van de n.v. C.D.H.-LAREM, die hij vrijwillig heeft verlaten op 30 juni 1989".

Deze afstand schaadt geenszins het onderzoek van de zaak. Geen partij verzet er zich tegen. Het Hof oordeelt dat de afstand moet worden gedeclareerd.

IV. Ten aanzien van het nieuwe middel

In hun "memorie van wederantwoord", die is ingediend met toepassing van artikel 89 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, beroepen de verzoekers MARIEN en consorten zich tot staving van hun beroep op artikel 6bis van de Grondwet, dat niet was aangevoerd tot staving van hun verzoekschrift. Zij formuleren dus een nieuw middel.

Artikel 85 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 bepaalt :

"Binnen 45 dagen na ontvangst van de door de griffier krachtens de artikelen 76, 77 en 78 gedane kennisgevingen kunnen de Ministerraad, de Executieven, de voorzitters van de wetgevende vergaderingen en de personen aan wie die kennisgevingen zijn gericht, een memorie bij het Hof indienen.

Wanneer de zaak een beroep tot vernietiging betreft, mogen die memories nieuwe middelen bevatten. De partijen kunnen nadien geen nieuwe middelen meer voordragen".

Het middel dat wordt geformuleerd, na het verstrijken van de in artikel 85 voorgeschreven termijnen, in een in artikel 89 bedoelde memorie, is niet ontvankelijk.

V. IN RECHTE

A.1.1. Verzoekster, de b.v.b.a. LABORATORIUM VOOR KLINISCHE BIOLOGIE EN RADIO-IMMUNOLOGIE, voert als eerste middel schending aan van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Volgens dat middel legt artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 aan niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria voor klinische biologie uitbatingvoorwaarden op die discriminerend zijn in vergelijking met ziekenhuislaboratoria.

Verzoekster voert als tweede middel schending aan van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Volgens dat middel voert artikel 25 van de programmawet van 30 december 1988 een verschillend en discriminerend wettelijk stelsel in door aan de verzekeringsinstellingen het recht toe te kennen om enkel de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria van de rechtstreekse betaling uit te sluiten.

Als derde middel, dat uit twee onderdelen bestaat, voert verzoekster schending aan van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

Volgens het eerste onderdeel voert artikel 28 van de programmawet van 30 december 1988 een discriminatie in, doordat het de Koning ertoe machtigt de nodige maatregelen te nemen om te voorkomen dat het budget van de financiële middelen voor de verstrekkingen van klinische biologie ten behoeve van het gehele Rijk enkel voor de verstrekkingen verleend aan niet in een ziekenhuis opgenomen patiënten, wordt overschreden.

Volgens het tweede onderdeel voert artikel 28 een discriminatie in tussen de laboratoria naargelang die al dan niet aan een ziekenhuis zijn verbonden, doordat het de laboratoria voor klinische biologie die verstrekkingen verlenen aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden ertoe verplicht

geïnde bedragen aan het R.I.Z.I.V. terug te storten.

A.1.2. Verzoekers MARIEN en consorten voeren als enig middel de schending aan van artikel 6 van de Grondwet.

Zij zijn van oordeel dat de artikelen 17 en 24 van de programmawet een ongelijkheid in het leven roepen die niet door objectieve feitelijke gegevens is verantwoord. Voor verzoekers Marien, De Groote en Jonckheere impliceert de bepaling - eerste onderdeel - een beperking van hun vrijheid van vereniging en hun vrijheid om vennootschappen op te richten die niet geldt ten aanzien van andere personen, alsmede een verbod om deel uit te maken van de Orde der Apothekers en de Orde der Geneesheren of lid te zijn van professionele of wetenschappelijke verenigingen, terwijl dit op geen enkele objectieve grond kan worden gerechtvaardigd.

Artikel 17 verbiedt hun ook - tweede onderdeel - hun beroepsactiviteit als verleners van verstrekkingen van klinische biologie in dienst te stellen van meer dan één laboratorium tegelijk, terwijl dit verbod niet geldt voor personen die verstrekkingen leveren aan het laboratorium van een ziekenhuis, een universitaire instelling of een openbaar bestuur.

Ten aanzien van verzoekster n.v. C.D.H.-Larem verbiedt de bepaling dat een laboratorium voor klinische biologie - wil het in aanmerking komen voor een tegemoetkoming van de ziekteverzekering - een burgerlijke vennootschap zou zijn die de rechtsvorm heeft aangenomen van een naamloze vennootschap, terwijl andere burgerlijke vennootschappen als rechtsvorm wel zijn toegestaan.

Aan verzoeksters n.v. C.D.H.-Larem en p.v.b.a. C.R.I. legt de bepaling een reeks nieuwe, met name vennootschapsrechtelijke, economische en financiële voorwaarden op, die niet van toepassing zijn op de rechtspersonen bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6°, en slechts gedeeltelijk gelden voor de rechtspersonen bedoeld in artikel 3, § 1, 7° en 8°.

Ten aanzien van verzoekers De Groote en de b.v.b.a. G.D.G. behelst de bepaling het verbod te participeren in de kapitaalstructuur of zaakvoerder te zijn in een burgerlijke vennootschap als bedoeld in § 1, 2° en 4°, terwijl dit verbod niet geldt in de gevallen bedoeld bij artikel 3, § 1, 5°, 6°, 7°, 8° en 9°.

Ten aanzien van de verzoekers Jonckheere en de n.v. C.D.H.-Larem verbiedt die bepaling aandeelhouder of bestuurder te zijn in een Engelse vennootschap - die een laboratorium voor klinische biologie exploiteert -, of aan die vennootschap diensten van klinische biologie te verlenen, terwijl dat verbod niet wordt opgelegd aan andere rechtspersonen en natuurlijke personen en/of aan sommige specialisten in de klinische biologie.

De verzoekers stellen dat de artikelen 25 tot 29 van de programmawet van 30 december 1988 een ongelijkheid scheppen in de tegemoetkomingsregeling van de ziekteverzekering voor de verstrekkingen van klinische biologie, al naargelang het gaat om wel in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden enerzijds, of niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden, anderzijds.

De verzoekers zijn tenslotte van oordeel dat de artikelen 17, 24 en 25 tot 29 van de programmawet zowel in het statuut van de rechtspersonen en de natuurlijke personen die een laboratorium voor klinische biologie mogen exploiteren dat recht geeft op tegemoetkomingen van de ziekteverzekering, als bij de opstelling van budgettaire en administratieve maatregelen, die het bedrag bepalen van de tegemoetkomingen voor, enerzijds, de sector van de verstrekkingen aan in een ziekenhuis

opgenomen rechthebbenden en, anderzijds, voor de sector van de ambulante rechthebbenden, en die het mogelijk maken om van sommige laboratoria door ristoring tegemoetkomingen terug te vorderen, ongelijkheden doen ontstaan - waarvan zij het slachtoffer zullen worden - die niet op objectieve wijze kunnen worden verantwoord, niet op authentieke feitelijke gegevens berusten en in geen enkel verband staan met het door de wet nagestreefde doel, waarvan ze evenmin de verwezenlijking kunnen waarborgen.

A.1.3. De verzoekende partijen b.v.b.a. NEW-LAREM Namur en consorten voeren als eerste middel schending aan van artikel 6 van de Grondwet; het middel is in drie onderdelen opgesplitst.

In het eerste onderdeel laten verzoekers gelden dat artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 een discriminatie van de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria ten opzichte van de ziekenhuislaboratoria inhoudt.

In het tweede onderdeel voeren verzoekers aan dat artikel 17, dat rechtspersonen die een laboratorium exploiteren verbiedt vennoot te zijn in een andere rechtspersoon of rechtstreeks of onrechtstreeks effecten, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, te bezitten in een andere vennootschap, en dat de vennoten van die rechtspersonen verbiedt vennoot in een andere rechtspersoon te zijn of rechtstreeks of onrechtstreeks effecten, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, te bezitten in een andere vennootschap waarvan het doel in verband staat met de geneeskunst, discriminerend is en artikel 6 van de Grondwet schendt omdat het niet van toepassing is op de laboratoria die door een openbaar bestuur, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling worden bestuurd.

In het derde onderdeel betogen verzoekers dat artikel 17, dat met het oog op de controle van de identiteit van de exploitant, de laboratoria verbiedt een naamloze vennootschap op te richten en oplegt dat die vennootschap uitsluitend is samengesteld uit vennoten die het beroep van bioloog uitoefenen - bepaling die niet van toepassing is op de laboratoria die worden beheerd door een openbaar bestuur, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling - discriminerend is.

In het vierde onderdeel laten verzoekers gelden dat artikel 17, dat de laboratoria verbiedt meer dan één laboratorium te exploiteren, maar dat niet van toepassing is op de laboratoria die door een openbaar bestuur, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling worden bestuurd, discriminerend is.

In het vijfde onderdeel betogen de verzoekers dat artikel 17, dat elke persoon die verstrekkingen van klinische biologie verricht verplicht vennoot te zijn in de vennootschap waarin hij is tewerkgesteld, maar dat niet van toepassing is op de laboratoria die door een openbaar bestuur, een ziekenhuisinstelling of een universitaire instelling worden bestuurd, discriminerend is.

De verzoekers b.v.b.a. NEW-LAREM Namen en consorten voeren als tweede middel schending aan van artikel 6 van de Grondwet; het middel bestaat uit twee onderdelen.

In het eerste onderdeel stellen zij dat artikel 25 van de programmawet van 30 december 1988 een discriminatie van de laboratoria voor klinische biologie inhoudt aangezien sommige wel voor de derde-betalers-regeling zullen in aanmerking komen en andere niet, en dat die discriminatie tot stand zal worden gebracht aan de hand van criteria die de Koning vrij zal kunnen vaststellen en die de verzekeringsinstellingen vrij zullen kunnen toepassen.

De verzoekers zijn van oordeel dat die bepaling een bijkomende discriminatie tot stand brengt van de rechthebbenden, die in beginsel vrij hun verzorgingsinstelling kunnen kiezen, maar die vrijheid beperkt zullen zien naargelang van de beslissing van de verzekeringsinstellingen.

In het tweede onderdeel laten verzoekers gelden dat de bepaling een bijkomende discriminatie inhoudt door aan de instellingen die op een bevoorrechte manier bij de klinische biologie betrokken zijn - de verzekeringsinstellingen - beslissingsmacht voor te behouden over de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria.

De verzoekers b.v.b.a. NEW-LAREM Namen en consorten voeren als derde middel schending aan van artikel 6 van de Grondwet.

Zij zijn van oordeel dat die bepaling, door het instellen van gesplitste en op totaal verschillende manier vastgestelde budgetten voor de verstrekkingen van klinische biologie aan opgenomen en aan niet opgenomen patiënten, tot een onderscheid leidt tussen de biologen en de laboratoria naargelang zij een van beide verstrekkingen verrichten, en dat die bepaling een discriminatie tot stand brengt.

A.2.1. In zijn memorie brengt de Ministerraad vooreerst de stand van de procedure in herinnering en gaat over tot een voorafgaand onderzoek; daarna formuleert hij overwegingen in verband met het gelijkheidsbeginsel : hij herinnert aan de stand van de rechtspraak en de rechtsleer en behandelt het gelijkheidsbeginsel in het licht van de betrokken materie. Vervolgens weerlegt de Ministerraad de aangevoerde vernietigingsmiddelen.

A.2.2. De Ministerraad is in de eerste plaats van mening dat de middelen waarbij verzoekers in de zaak nr. 140 schending van artikel 6bis van de Grondwet aanvoeren feitelijke grondslag missen. De verzoekers voeren niet alleen een discriminatie aan die hen zou worden opgelegd wegens hun overtuiging; welnu, artikel 6bis van de Grondwet behelst slechts een specifieke toepassing van artikel 6 ten aanzien van de eerbiediging van de ideologische en filosofische minderheden.

A.2.3. De Ministerraad gaat daarna in op de middelen waarbij schending van artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 is aangevoerd. Vermits het Arbitragehof besliste dat op de verzoekers enkel § 1, 4°, § 2, tweede lid, § 4 en § 6 toepasselijk zijn, beperkt de Ministerraad de behandeling van de gegrondheid van het middel, dat voor het overige niet-ontvankelijk is, tot die vier bepalingen.

Betreffende artikel 3, § 1, 4°, van het koninklijk besluit nr. 143, gewijzigd bij artikel 17 van de bestreden wet, vermeldt de Ministerraad dat het Arbitragehof in het arrest van 13 juli 1989 heeft aangenomen dat de wetgever de transparantie van de sector en de controle op de identiteit van de vennoten en op de interne structuur van de om tegemoetkoming van de ziekteverzekering verzoekende laboratoria nastreeft. De Ministerraad is de mening toegedaan dat zelfs indien de aandelen van die laboratoria ingevolge de statuten op naam staan, dit streven naar transparantie gezien de rechtsvorm van de naamloze vennootschap niet kan worden verwezenlijkt.

Artikel 3, § 2, tweede lid en § 4 van het koninklijk besluit nr. 143, gewijzigd bij artikel 17 van de bestreden wet, komt volgens de Ministerraad aan twee fundamentele bekommernissen tegemoet : het voormelde streven naar transparantie en het verbod op bindingen tussen de laboratoria en derden. De Ministerraad acht het middel niet-ontvankelijk doordat het opkomt tegen het verbod voor een enkele rechtspersoon om over meer dan één vestigingsplaats te beschikken; dat verbod is neergelegd in de wet van 6 juli 1989 die door onderhavig beroep niet is aangevochten. De

Ministerraad is van mening dat een verschillende behandeling van verschillende situaties geen discriminatie is en dat de bedrijfsstructuur van ziekenhuizen uit meer dan een oogpunt van die van niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria verschilt. Indien er desondanks van discriminatie dient te worden gesproken, berust die volgens de Ministerraad op relevante uitgangspunten die verband houden met de doelstellingen die de wetgever heeft vooropgesteld. Immers, de winsten die worden verwezenlijkt in de sector van de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria worden niet opnieuw geïnvesteerd voor doeleinden die het algemeen belang ten goede komen, zoals dat wel het geval is in de sector van de ziekenhuislaboratoria, waar de winsten worden benut voor niet-winstgevende voorzieningen en aangewend om het financiële evenwicht van de ziekenhuizen te waarborgen. Bovendien strekt de in artikel 26 van de wet bedoelde opgenomen regel van het gedeeltelijk forfait ertoe de overconsumptie in de ziekenhuisbranche ten dele te vermijden. Indien het voorschrift ontoereikend blijkt, beschikt de overheid krachtens de wet van 7 augustus 1987 over belangrijke middelen van toezicht op de ziekenhuizen. De bestreden wet strekt er derhalve toe een einde te maken aan het bestaande gemis aan evenwicht inzake overheidstoezicht dat ten gunste van de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria bestaat. De Ministerraad doet opmerken dat de universitaire laboratoria die buiten een universitair ziekenhuis gelegen zijn, een louter wetenschappelijke onderzoekstaak hebben, wat het risico van overconsumptie uitsluit.

Ten overvloede wijst de Ministerraad met nadruk op de middelen die de overheid ten dienste staan om toezicht uit te oefenen op de rijksuniversiteiten en de vrije universiteiten .

Wat de op biologen rustende verplichting tot aandeelhouderschap in laboratoria betreft, doet de Ministerraad opmerken dat die niet zonder meer voor de ziekenhuislaboratoria kan worden opgelegd wegens de hoedanigheid van de exploiterende rechtspersoon, maar dat een controle op de werkzaamheden van de ziekenhuisbioloog bestaat binnen de structuren van het hospitaal.

De Ministerraad is van oordeel dat geen discriminatie bestaat tussen niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria en ziekenhuislaboratoria wat het verbod betreft om verscheidene laboratoria te exploiteren.

Wat artikel 3, § 6, van het koninklijk besluit nr. 143 betreft, herinnert de Ministerraad aan het schorsingsarrest van het Hof waarbij het middel wegens onnauwkeurigheid niet-ontvankelijk werd verklaard. Subsidiair wijst de Ministerraad op de doelstelling van de bepaling, namelijk een band van ondergeschiktheid opleggen ten aanzien van de exploitant van het laboratorium om zijn verantwoordelijkheid ten aanzien van zijn aangestelden en ondergeschikten te verstevigen. Gezien de werkingsregels van ziekenhuislaboratoria en de universitaire laboratoria, behoefde die regeling op hen niet te worden toegepast, te meer daar degenen die door de bestreden maatregel worden beoogd en die in de ziekenhuissector werkzaam zijn, noodzakelijk onder arbeidscontract zijn tewerkgesteld.

A.2.4. Gelet op de verwerping van de middelen die zijn gericht tegen artikel 17 en op de samenhang van dat artikel met artikel 24, concludeert de Ministerraad tot verwerping van het beroep tegen artikel 24.

A.2.5. Volgens de Ministerraad brengt de opdracht aan de Koning in artikel 25 van de programmawet geen discriminatie tussen de laboratoria tot stand. Indien het besluit zulk een discriminatie bevatte, zou zij ter kennisneming staan van de Raad van State, en niet van het Arbitragehof.

A.2.6. Hetzelfde geldt voor artikel 26. Zeer subsidiair vermeldt de Ministerraad de verantwoording die in de memorie van toelichting is gegeven voor de beperking van de forfaitaire vergoeding van verstrekkingen van klinische biologie in ziekenhuislaboratoria. Vervolgens herinnert de Ministerraad eraan dat de ziekenhuizen de baten die zij verwezenlijken opnieuw aanwenden ten gunste van verlieslatende activiteiten in een perspectief dat elk winstoogmerk uitsluit. Tenslotte en steeds subsidiair betwist de Ministerraad het belang dat verzoekers erbij hebben tegen een bepaling op te komen die in een gedeeltelijke betaling per prestatie en niet in een forfaitaire vergoeding voorziet, daar, wat hen betreft, de prestatiebetaling immers integraal behouden blijft.

A.2.7. Volgens de Ministerraad bevat artikel 27 van de programmawet als zodanig geen discriminatie.

A.2.8. In verband met artikel 28 van de programmawet herinnert de Ministerraad aan het arrest van 13 juli 1989 dat besliste tot de onbevoegdheid van het Hof. De Ministerraad voegt eraan toe dat het verschil in behandeling dat in de wet zou zijn ingeschreven, dat enkel de prestaties van klinische biologie aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden beoogt, zijn verantwoording vindt in de bepalingen betreffende de financiering van de ziekenhuizen en de ziekenhuisbedden. De Ministerraad is tenslotte van mening dat de aangevoerde grief louter hypothetisch is; immers indien de ingestelde mechanismen naar behoren functioneerden, zou de begroting niet moeten worden overschreden.

De Ministerraad besluit dat de verzoekers er geen belang bij hebben tegen artikel 29 van de programmawet van 30 december 1988 op te komen.

A.3.1. In haar memorie, schetst de vennootschap BIORIM vooreerst de ontwikkeling van de wetgeving betreffende de klinische biologie. De vennootschap omlijnt vervolgens de omvang en de draagwijdte van de toetsingsmacht van het Hof en stelt dat de draagwijdte die de Ministerraad aan artikel 6bis van de Grondwet hecht - niet-discriminatie van ideologische en filosofische aard - in strijd is met de tekst van het artikel, de parlementaire voorbereiding, de rechtsleer en de rechtspraak.

De vennootschap BIORIM gaat dan over tot de behandeling van het beroep, eerst algemeen en nadien middel per middel.

Zij behandelt vooreerst het nagestreefde doel en beschouwt als rechtmatig het streven naar het behoud van het financiële evenwicht van de sociale zekerheidsregeling en het streven naar een beperking van de verhoging van de uitgaven voor klinische biologie, op voorwaarde dat de aangevoerde overconsumptie als uitgangspunt vaststaat. Daarover kunnen enkel door de tegenpartij gegevens worden verstrekt die, aldus verzoekster, expliciet erkent dat ook in de ziekenhuizen overmatig veel geneesmiddelen worden gebruikt. Toch valt de ziekenhuizen een gunstiger behandeling ten deel.

Verzoekster gaat vervolgens na of er een redelijk verband is tussen de aangewende middelen en het nagestreefde doel.

Verzoekster is van oordeel dat de maatregelen niet doelgericht zijn, aangezien de overconsumptie wordt veroorzaakt door de geneesheren die analyses voorschrijven, en niet door de laboratoria waar die voorschriften worden uitgevoerd.

In de artikelen 17, 25 en 28 van de programmawet heeft de wetgever derhalve, volgens verzoekster klaarblijkelijk de grenzen van het rationele, van de redelijkheid en van het evenredigheidsbeginsel overschreden. Bovendien heeft de wetgever, aldus verzoekster, kennelijk het dubbele grondwettelijke voorschrift van de gelijke behandeling en de niet-discriminatie geschonden. Terwijl de wetgever van een *petitio principii* uitging - het bestaan van medische overconsumptie inzake biologie zowel in de ziekenhuislaboratoria en in de universitaire laboratoria als in de laboratoria van de privaatrechtelijke rechtspersonen - beogen de genomen maatregelen slechts deze laatste terwijl de vroegere wetgeving toestond misbruiken te bestrijden en de ziekenhuislaboratoria, de universitaire laboratoria of de door de overheid geëxploiteerde laboratoria, die nochtans in artikel 17 van de programmawet zijn beoogd, aan geen enkele maatregel tot afremming of controle zijn onderworpen.

Verzoekster betwist de stelling van de Ministerraad, die de medische overconsumptie in de ziekenhuislaboratoria, de universitaire laboratoria of de door de overheid geëxploiteerde laboratoria in naam van het algemeen belang toestaat; voor verzoekster kan de medische overconsumptie op geen enkele wettige grond worden toegestaan of verantwoord.

A.3.2. Verzoekster ontwikkelt dan haar eerste middel en beperkt zich daarbij tot de bepalingen ten aanzien waarvan het Hof het beroep ontvankelijk heeft verklaard.

Betreffende de verplichting inzake de rechtsvorm van de vennootschap en de hoedanigheid van de exploitanten (artikel 3, § 1, 4°, van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982, zoals gewijzigd bij artikel 17 van de programmawet) is verzoekster van oordeel dat het streven naar het opleggen van een zekere transparantie aan de particuliere laboratoria wel een wettig doel kan zijn, maar dat geen redelijk en evenredig verband bestaat tussen de opgelegde maatregelen en de doelstelling van de wet. Verzoekster vraagt zich allereerst af welk verband kan bestaan tussen de verplichting tot transparantie, die enkel aan de particuliere laboratoria is opgelegd, en de doelstelling van de wet, namelijk de uitgaven voor klinische biologie beheersen voor alle al dan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden. Verzoekster is buitendien van oordeel dat de gestelde vereisten niet in verband staan met het streven naar de stopzetting van eventueel overmatig gebruik van geneesmiddelen. Subsidiair oordeelt verzoekster dat die vereisten niet met het streefdoel in een redelijk en evenredig verband staan, omdat een burgerlijke vennootschap nog steeds winst kan maken en omdat niet is aangetoond waardoor die vereisten een eventuele overconsumptie zouden beletten. Nog meer subsidiair stelt verzoekster, dat de wetgever gelijkwaardige maatregelen had moeten nemen, aangepast aan de sector van de ziekenhuislaboratoria, de universitaire laboratoria of de door de overheid geëxploiteerde laboratoria, om ook daar de transparantie te verwezenlijken.

Betreffende de op biologen rustende verplichting om vennoot te zijn in de vennootschap, voegt verzoekster BIORIM aan de reeds vermelde bezwaren toe dat de maatregel niet het nagestreefde doel bereikt, namelijk bindingen met derden te verbieden. Het streven naar transparantie wordt erdoor verwezenlijkt, maar het evenredigheidsbeginsel wordt niet in acht genomen; een minder vergaande maatregel de vereiste dat de prestatieverrichtende biologen hun identiteit kenbaar maken - zou volstaan hebben. Bovendien bestaat geen enkele objectieve reden gegrond op een verschil tussen laboratoria om die maatregel slechts aan particuliere laboratoria op te leggen. Tenslotte, wat betreft het betrekken van de ziekenhuisbiologen bij het besturen van het laboratorium via de Medische Raad, laat verzoekster opmerken dat die Raad slechts over interne bevoegdheden binnen het ziekenhuis en over adviesverlenende bevoegdheden beschikt, en dat enkel bepaalde ziekenhuisgeneesheren van die Raad deel uitmaken.

Betreffende de voorwaarden in verband met de vennootschappen behandelt verzoekster

achtereenvolgens elke bepaling.

Tot besluit van de uiteenzetting van het eerste middel herinnert verzoekster eraan dat de ziekenhuislaboratoria, hoewel zij onder de werkingssfeer van artikel 17 van de programmawet vallen en de medische overconsumptie veroorzaken, niet aan beperkende maatregelen onderworpen zijn terwijl zij identieke diensten verlenen als verzoekster. Het discriminerende van de rechtsregeling komt nog duidelijker tot uitdrukking waar die ziekenhuislaboratoria geen prestaties voor ziekenhuispatiënten maar voor ambulante patiënten verrichten.

A.3.3. Verzoekster BIORIM ontwikkelt dan het tweede middel. Verzoekster is van oordeel dat artikel 25 van de programmawet een discriminatie inhoudt uit aanmerking van de hoedanigheid van de - al dan niet in een ziekenhuis opgenomen - rechthebbende op de prestaties. Verzoekster is van oordeel dat de maatregel, die als een sanctie moet worden aangezien, geenszins in verband staat met het streefdoel van de wet - het beletten van de medische overconsumptie - en dat ter beteugeling van de beoogde laakbare gedragingen reeds andere maatregelen bestaan. Daarenboven acht verzoekster deze maatregel niet adequaat ten aanzien van het enige doel dat de wetgever vermog na te streven, omdat zij ertoe zal leiden dat de patiënten zich tot een ander laboratorium zullen wenden. Gesteld dat de maatregel dan toch adequaat mocht zijn en in rechtstreeks verband met het streefdoel, dan behoorde die maatregel, aldus verzoekster, ook te gelden voor de in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

A.3.4. Verzoekster ontwikkelt daarna het derde middel. Verzoekster is in de eerste plaats van oordeel dat het volstrekt noodzakelijk is dat de tegenpartij - want zij alleen vermog die informatie te verstrekken - het precieze aandeel opgeeft waarover ziekenhuislaboratoria beschikken voor prestaties die zowel aan wel als aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden worden verstrekt. Die cijfers zouden misschien kunnen verklaren waarom voor de niet in een hospitaal opgenomen rechthebbenden de begroting niet zou mogen worden overschreden terwijl zij 55 % van de globale begroting toegewezen krijgen en de Minister van Sociale Zaken toegeeft dat de niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria twee derde van de omzet voor hun rekening nemen.

In de uiteenzetting met betrekking tot het eerste onderdeel van het middel oordeelt verzoekster dat het verschil in behandeling volgens de hoedanigheid van de rechthebbenden op de verstrekkingen noch rationeel, noch redelijkerwijs in het streefdoel van de wet - het beletten van de overconsumptie - verantwoording kan vinden, vermits de tegenpartij erkent dat ook in de ziekenhuizen overconsumptie heerst.

In de uiteenzetting met betrekking tot het tweede onderdeel van het middel beklemtoont verzoekster tevens de discriminatie in de terugbetalingsregeling van verstrekkingen aan in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden ten opzichte van niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden, waardoor enorme lasten worden opgelegd aan particuliere laboratoria die enkel voor niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden prestaties uitvoeren. Verzoekster wijst erop dat de bepaling ongeschikt is om het doel van de wet te bereiken, namelijk de financiële sanering van de klinische biologie, aangezien het aantal en de omvang van de door geneesheren voorgeschreven analyses niet aan de laboratoria te wijten zijn. Die discriminatie wordt, volgens verzoekster, verzaagd door een schending van artikel 1 van het eerste aanvullend protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, omdat de laboratoria die verstrekkingen van klinische biologie verrichten voor niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden, in strijd met de wet en de algemene beginselen van internationaal recht, van hun eigendom kunnen worden ontzet, en zodoende afbreuk wordt gedaan aan het respect voor hun goederen.

A.4.1. Na in hun memorie te hebben herinnerd aan de stand van de procedure en aan de inhoud van het arrest van het Arbitragehof van 13 juli 1989 dat besliste tot gedeeltelijke schorsing van de bestreden bepalingen, stellen verzoekers in de zaak nr. 141 dat :

- in zoverre het enig middel steunt op artikel 6 van de Grondwet, zij gerechtigd zijn, zelfs zonder op artikel 6bis een beroep te moeten doen, de vernietiging te vorderen van wettelijke bepalingen die, zonder dat daartoe enige objectieve en redelijke verantwoording bestaat, ten aanzien van de verzoekers een ongelijkheid in leven roepen met betrekking tot de toepassing van de vrijheid van vereniging en die derhalve indruisen tegen het grondwettelijk discriminatieverbod;
- voor zoveel nodig, de schending van artikel 6bis als nieuw middel wordt aangevoerd, overeenkomstig artikel 85 van de bijzondere wet op het Arbitragehof.

De verzoekende partijen verwerpen de stelling van de Ministerraad dat het gelijkheidsbeginsel zeer restrictief zou moeten worden geïnterpreteerd, en onderschrijven de formulering van het gelijkheidsbeginsel die voorkomt in het arrest van 13 juli 1989 onder punt B.4.5.b.

De verzoekende partijen gaan vervolgens uitvoerig in op het doel van de bestreden bepalingen. Met betrekking tot artikel 17 van de programmawet, wijzen zij erop dat niet dient te worden gezocht naar een objectieve en redelijke verantwoording van wat reeds was bepaald in de oorspronkelijke tekst van artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143, maar wel van de wijzigingen ervan en de ongelijkheden die deze wijzigingen doen ontstaan tussen de verschillende soorten van exploitatievormen van een laboratorium van klinische biologie in het licht van de tegemoetkomingen van de ziekteverzekering.

Die wijzigingen aan het koninklijk besluit nr. 143 blijken hoofdzakelijk gegrond op de stelling dat het financieel onevenwicht van het stelsel van de ziekteverzekering is veroorzaakt door "de chaotische ontwikkeling van de commerciële praktijken van sommige privé laboratoria die - los van de gezondheidssector - buitensporige winsten nastreven ten nadele van de eigenlijke geneeskundige verzorging".

Die bewering, aldus de verzoekende partijen, is niet gestaafd door verwijzing naar vaststellingen van de ambtenaren die krachtens artikel 8 van het koninklijk besluit nr. 143 zijn benoemd en waaruit zou blijken dat de voorwaarden gesteld in dit koninklijk besluit door de geviseerde privé laboratoria niet werden nageleefd.

Derhalve moet worden besloten dat, nu nergens een objectieve analyse is gemaakt van de in processen-verbaal of strafvonnissen vastgelegde overtredingen van het koninklijk besluit nr. 143, de door artikel 17 van de programmawet in artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 ingevoerde en bij dit beroep tot vernietiging aangevochten ongelijkheden zonder objectieve en redelijke verantwoording zijn, en dat de wijzigingen van het oorspronkelijk artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 specifiek bedoeld zijn om deze ongelijkheden te creëren ten voordele van diegenen die erdoor worden begunstigd, met name de exploitanten opgesomd in het nieuwe artikel 3, § 1, 5° en 6° en de mutualiteiten vermeld in artikel 3, § 5, 3°, derde lid.

Wat de artikelen 25 tot 29 van de programmawet betreft, zij worden eveneens verantwoord vanuit hetzelfde axioma dat de privé laboratoria de klinische biologie misbruiken om buitensporige winsten na te streven ten nadele van de eigenlijke geneeskundige verzorging en aldus bijdragen tot het

financieel onevenwicht van het stelsel; tevergeefs wordt gezocht naar een duidelijke motivering aan de hand waarvan zou kunnen worden vastgesteld dat voor elk van de betrokken artikelen een objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

A.4.2. Vervolgens onderzoeken de verzoekende partijen het middel per artikel van de programmawet. Allereerst artikel 17 van de programmawet, waarbij artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 is gewijzigd.

Ten aanzien van artikel 3, § 1, 4°, vragen eerste verzoeker en vierde verzoekster het Hof vast te stellen dat de uitsluiting van de burgerlijke vennootschap onder de vorm van een naamloze vennootschap waarvan de aandelen statutair alle op naam dienen te zijn, zonder objectieve en redelijke verantwoording de vrijheid van vereniging die normaal voor alle Belgen grondwettelijk is gewaarborgd beknót en aantast; een dergelijke aantasting van een door de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet beschermd fundamenteel recht is niet evenredig met het beoogde doel.

De door de Ministerraad gemaakte vergelijking met de bestaande wetgeving in Frankrijk gaat niet op : de Franse wetgeving staat immers toe een laboratorium van klinische biologie te exploiteren aan naamloze vennootschappen waarvan de aandelen nominatief zijn.

Ten aanzien van artikel 3, § 2, tweede lid, en artikel 3, § 4, stellen de verzoekende partijen dat, enerzijds, de door de Ministerraad toegegeven ongelijkheden die door deze bepalingen bewust worden gecreëerd niet alleen bestaan op het vlak van de exploitanten van een laboratorium, doch eveneens op het vlak van diegenen die in deze laboratoria prestaties van klinische biologie verrichten, en, anderzijds, dat de verwijzing van de Ministerraad naar de rechtspraak van de Raad van State en naar de structuren der ziekenhuizen die grondig zouden verschillen van die van de niet-ziekenhuisgebonden laboratoria, niet kan worden aanvaard.

De rechtspraak van de Raad van State waarnaar wordt verwezen, betreft een problematiek die immers totaal verschillend is van de problematiek die voorwerp is van de bestreden wettelijke bepalingen, terwijl de doelmatigheid van de reglementering met betrekking tot de ziekenhuizen op zijn minst kan worden betwijfeld in het raam van de preventie en de beteugeling van de in de laboratoria van deze ziekenhuizen vastgestelde overconsumptie.

De verzoekers hernemen dan uitdrukkelijk en in detail de in hun verzoekschrift vermelde en door die wettelijke bepalingen gepleegde inbreuken op het gelijkheidsbeginsel, die niet objectief of redelijk kunnen worden verantwoord en derhalve discriminerend zijn omdat zij niet gelden ten aanzien van de natuurlijke personen en rechtspersonen bedoeld in artikel 3, § 1, 5°, en de universitaire instellingen en openbare besturen bedoeld in artikel 3, § 1, 6°, noch ten aanzien van de personen die in de door hen geëxploiteerde laboratoria verstrekkingen van klinische biologie verrichten die recht geven op tegemoetkomingen van de ziekteverzekering.

In artikel 3, § 5, 3°, derde lid, wordt aan de mutualiteiten een voorrecht gegeven waardoor zij hun reeds wijd vertakte structuren kunnen aanwenden om zonder enige beperking laboratoria van klinische biologie te exploiteren.

Door die bepaling kunnen de mutualiteiten hun bestaande participaties in laboratoria die los van hun ziekenhuizen functioneren zoniet uitbreiden, dan toch veiligstellen zonder dat zij gehinderd worden door het verbod om slechts één laboratorium te exploiteren en niet te participeren in andere rechtspersonen.

Artikel 24 van de programmawet is onlosmakelijk verbonden met artikel 17.

Artikel 25 schendt het gelijkheidsbeginsel, aldus de verzoekers, omdat, hoewel in uitvoering van het vroegere artikel 34quater een algemeen geldende regeling is uitgewerkt inzake de derde-betalers-regeling door het koninklijk besluit van 10 oktober 1986, door de wetgever bewust discriminerend voor onder meer de laboratoria geëxploiteerd door vierde en vijfde verzoekster met betrekking tot de verstrekkingen van klinische biologie aldaar verricht voor niet-gehospitaliseerde rechthebbenden door eerste, tweede en derde verzoekers, een uitzonderingsregeling wordt mogelijk gemaakt die noch door de doelstelling van de wet (namelijk financiële sanering van de ziekteverzekering), noch door de aard van de verstrekkingen (ten aanzien van gehospitaliseerde patiënten worden dezelfde verstrekkingen verleend) kan worden verantwoord.

De artikelen 26, 27 en 28 van de programmawet van 30 december 1988 voeren een dubbel budgettensysteem in dat, aldus de verzoekers, het wettelijk kader uitmaakt dat, in strijd met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet, discriminaties in leven roept op verschillende niveaus en voor bepaalde exploitanten van laboratoria van klinische biologie mogelijkheden tot manipulatie opent.

Hierbij weze opgemerkt dat het aldus uitgebouwde systeem van de dubbele budgetten aan de exploitanten van laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6°, van het koninklijk besluit nr. 143, toelaat, onder meer in functie van de datum van hospitalisatie van de patiënt, verstrekkingen van klinische biologie te imputeren op het ene of op het andere deelbudget.

De Ministerraad poogt vruchteloos in zijn memorie de door de artikelen 26, 27 en 28 van de programmawet in het leven geroepen discriminaties te verantwoorden door te stellen dat in een hospitaalmilieu de winsten gemaakt in de labo's van klinische biologie herbested worden in deficitaire activiteiten van het hospitaal.

Dat argument is totaal vals aangezien door het akkoord artsen-ziekenfondsen van 20 juni 1988 compensaties werden ingevoerd buiten de klinische biologie, voor een betere honorering van de zware medische activiteiten in het ziekenhuis waarvan de tekorten vroeger gedekt waren door de globale ontvangsten van de ziekenhuislabo's.

Het systeem zoals het door de wet, in functie van de uitvoeringsbesluiten, is uitgewerkt leidt ertoe dat voor de grote laboratoria tot 90 % van de ontvangen bedragen kan worden teruggevorderd zonder dat hen enige fout aan de overschrijding van het budget moet worden aangerekend. De grote laboratoria die hoofdzakelijk van het budget voor de niet-gehospitaliseerde patiënten hun vergoeding ontvangen, verkeren aldus in een financieel veel ongunstiger positie dan de laboratoria van de hospitalen.

A.5.1. In hun memorie, bespreken verzoekers NEW-LAREM Namur en consoorten eerst de stand van de procedure en het beginsel van de gelijke behandeling; vervolgens onderzoeken zij de ratio legis van de aangevochten bepalingen en betwisten in tal van opzichten de stellingen van de Minister-raad :

- Het vervolgen van de misbruiken die in de laboratoria voor klinische biologie voorkomen. Ofwel zijn die misbruiken vastgesteld en dan konden ook sancties worden getroffen; de aangevochten bepalingen zijn bovendien niet geschikt om een einde te maken aan die misbruiken en houden derhalve geen verband met het nagestreefde doel. Ofwel zijn die misbruiken niet vastgesteld, en is

het streefdoel dan ook niet wettig.

- De bindingen met derden : naast de opmerkingen over misbruiken die identiek zijn, achten de verzoekers die bindingen onontbeerlijk om optimaal de activiteiten te kunnen vervullen en achten zij het argument onjuist gezien het principe van een forfaitaire terugbetaling van de verstrekkingen.
- Betreffende de moeilijkheid om de laboratoriumexploitanten te bestraffen zijn de verzoekers van oordeel dat de misbruiken van uitvoerders aan de hand van vigerende bepalingen kunnen worden bestraft en dat het zou voldoende zijn de strafmaatregelen tot de exploitanten uit te breiden zonder zijn toevlucht te moeten nemen tot een totaal discriminerende wetgeving.
- Verzoekers menen dat de doelstelling om de gezondheidssector te vrijwaren van winstbejag niet uniform wordt nagestreefd en dat de Ministerraad in menig opzicht een financieel onrealistisch standpunt inneemt.

De verzoekers betogen vervolgens dat de Ministerraad erkent dat in de ziekenhuizen nog steeds overconsumptie voorkomt en dat de bestaande saneringsvoorschriften in concreto niet volstaan. In dat opzicht bieden de ziekenfondsen evenmin waarborgen als de ziekenhuizen en genieten ze daarenboven talloze voorrechten : ze kunnen beslissen laboratoria van de derde-betalers-regeling uit te sluiten, zij vallen niet onder de toepassing van de eisen die aan particuliere, niet aan een ziekenhuis verbonden laboratoria, bij de programmawet van 30 december 1988 worden opgelegd.

Verzoekers betwisten vervolgens het verband dat de Ministerraad tussen sommige arresten van de Raad van State en onderhavige zaak legt.

A.5.2. In hun slotopmerkingen komen verzoekers op een aantal van de bestreden bepalingen terug :

- Betreffende artikel 3, § 1, 4°, van het koninklijk besluit nr. 143 oordelen verzoekers dat met andere maatregelen een identiek doel had kunnen worden bereikt zodat er geen redelijk en evenredig verband bestaat tussen de aangewende middelen en het streefdoel, vermits de aangenomen bepaling ertoe leidt dat sommige laboratoria een beroep op allerlei financieringsvormen wordt ontzegd.
- Betreffende artikel 34quater van de wet van 9 augustus 1963 wijzen verzoekers op het bestaan van een discriminatie van de laboratoria waarvoor de derde-betalers-regeling geldt ten opzichte van de andere laboratoria, omdat de toekenning of de intrekking van de derde-betalers-regeling zal worden verwezenlijkt op grond van criteria die de Koning vrij kan vaststellen en die de ziekenfondsen waarvan de voorrechten werden onderlijnd willekeurig kunnen toepassen. De verzoekers vestigen ook de aandacht op de discriminatie van rechthebbenden wier vrijheid om de verstrekkers te kiezen, beperkt zal worden naargelang van de beslissingen van de verzekeringsinstellingen.
- Betreffende artikel 34undecies van de wet van 9 augustus 1963 betwisten de verzoekers dat de eventuele discriminatie zou te verklaren zijn door het bestaan van het gedeeltelijk forfait voor de verstrekkingen van klinische biologie die aan in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden worden toegediend. Het enige alternatief dat ze zouden hebben aanvaard zou het instellen van een globale begroting voor het hele Rijk zijn geweest. De forfaitregeling kan niet als tegenhanger van de terugvorderingsregel worden aangemerkt omdat de forfaitregeling bestaat in de verbintenis een budget te betalen onder vooraf en globaal vastgestelde voorwaarden en omdat zij een planning van de middelen toestaat, terwijl de terugvorderingsregeling a posteriori functioneert op basis van een

budget dat per definitie onvoorspelbaar is op het ogenblik van de verstrekkingen.

De verzoekers beijveren zich vervolgens om aan te tonen dat het principieel ongelijke systeem noodgedwongen tot discriminatoire toepassingen leidt, wat zij illustreren aan de hand van het uitvoeringsbesluit en door erop te wijzen dat ziekenhuislaboratoria, die voor in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden forfaitair en voor ambulante rechthebbenden per prestatie worden vergoed, mogelijkerwijze geneigd zullen zijn verstrekkingen over te dragen.

1. De draagwijdte van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet

B.1.1. De verzoekende partijen gronden hun vordering op de schending van artikel 6 van de Grondwet (in de drie zaken) en 6bis van de Grondwet (in de zaak nr. 140); zij betogen dat de aangevochten bepalingen een ernstige ongelijkheid doen ontstaan tussen de verschillende categorieën van exploitanten van laboratoria van klinische biologie, die noch in verband staat met het wettig nagestreefde doel, noch gerechtvaardigd is door objectieve gegevens.

B.1.2. De Ministerraad verdedigt het standpunt dat artikel 6bis van de Grondwet slechts de discriminaties om ideologische en filosofische redenen zou verbieden. Hij leidt daaruit af dat de middelen die door sommige verzoekers worden afgeleid uit de schending van artikel 6bis van de Grondwet "feitelijke grondslag missen" omdat de door hen aangevoerde discriminatie geen verband houdt met hun overtuiging.

Artikel 6bis van de Grondwet bepaalt :

"Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet onder meer de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden".

Die bepaling heeft in haar eerste deel een algemene draagwijdte en verbiedt elke discriminatie, ongeacht de oorsprong ervan : de grondwettelijke regel van niet-discriminatie is van toepassing ten aanzien van alle rechten en vrijheden die aan de Belgen zijn toegekend.

Het standpunt van de Ministerraad kan niet worden aanvaard.

B.1.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid der Belgen voor de wet en van de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling volgens bepaalde categorieën van personen zou worden ingesteld, voor zover voor het criterium van onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld met betrekking tot het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande norm; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat de aangewende middelen redelijkerwijze niet evenredig zijn met het beoogde doel.

2. Ten aanzien van artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988

B.2.1. Alle verzoekende partijen vorderen de vernietiging van artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988.

B.2.2. Het bestreden artikel 17 vervangt door een nieuwe bepaling het artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 tot vaststelling van de voorwaarden waaraan de laboratoria

moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, gewijzigd bij de wet van 22 januari 1985.

Volgens de parlementaire voorbereiding is die bepaling gegrond op de overweging dat de overconsumptie van de verstrekkingen van klinische biologie onder meer wordt veroorzaakt door de bindingen die tussen de laboratoria en derden, hoofdzakelijk handelsvennootschappen, zijn ontstaan, en waarbij die derden een invloed kunnen uitoefenen op het materieel, de methodes die worden aangewend door het laboratorium, alsook op de verhoudingen met de geneesheren.

B.2.3. Hoewel de verzoekende partijen de vernietiging vorderen van het nieuwe artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143 in zijn geheel, zijn zij in werkelijkheid slechts betrokken bij de volgende bepalingen van voormeld artikel 3 :

- § 1, 4°;
- § 2, tweede lid;
- § 4;
- § 6.

B.2.4. Artikel 3, § 1, 4°, bepaalt dat de laboratoria, die door een privaatrechtelijke vennootschap worden uitgebaat, burgerlijke vennootschappen moeten zijn :

- a) die de vorm hebben aangenomen van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, een vennootschap onder firma of een coöperatieve vennootschap;
- b) waarvan de vennoten, zaakvoerders of bestuurders uitsluitend bestaan uit "een of meer personen gemachtigd om verstrekkingen van klinische biologie uit te voeren, die effectief in dit laboratorium dergelijke verstrekkingen uitvoeren en die geen voorschrijvende geneesheren zijn".

B.2.5. Het komt de nationale wetgever toe de voorwaarden vast te stellen waaraan de laboratoria moeten voldoen voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering met betrekking tot verstrekkingen van klinische biologie.

Die voorwaarden hoeven niet noodzakelijk identiek te zijn voor de diverse categorieën van laboratoria, maar kunnen een verschillende behandeling inhouden, in zoverre daarvoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat, zoals is aangeduid in B.1.3.

B.2.6. De voorwaarden die bij artikel 3, § 1, 4° zijn opgelegd aan de laboratoria voor klinische biologie waarvan de exploitant een privaatrechtelijke rechtspersoon is, gelden niet voor andere categorieën van laboratoria, zoals, onder meer, laboratoria uitgebaat door ziekenhuizen, universitaire instellingen en openbare besturen.

Het aldus gemaakte onderscheid is gegrond op objectieve criteria voortkomende uit het verschil in de statuten die de verschillende categorieën van laboratoria regelen.

De wetgever vermag geldig te oordelen dat het geboden is de laboratoria, die door een privaatrechtelijke vennootschap worden uitgebaat, te verplichten de vorm aan te nemen van een burgerlijke personenvennootschap, met uitsluiting van elke andere vennootschapsvorm.

Een dergelijke bepaling beoogt, in het raam van de strijd tegen de overconsumptie, de transparantie van de sector en de controle van de identiteit van de vennoten en van de interne structuur van de

laboratoria die aanspraak maken op tegemoetkoming van de ziekteverzekering.

De middelen die worden aangewend leggen de bedoelde laboratoria geen lasten op die als onevenredig met het bereiken van dit op zich wettige doel zouden voorkomen.

B.2.7. Verzoekende partijen stellen daartegenover dat onder meer dit oogmerk ook kan worden verwezenlijkt door middel van de burgerlijke vennootschap die de vorm van een naamloze vennootschap heeft aangenomen en waarvan de aandelen allen op naam zijn krachtens statutaire bepalingen. Zij wijzen er tevens op dat door de beperkende voorwaarden van artikel 3, § 1, 4°, de privaatrechtelijke laboratoria afgesneden worden van bepaalde financieringstechnieken.

Het komt het Hof niet toe te oordelen of een door de wet voorgeschreven maatregel opportuun of wenselijk is. Het staat aan de wetgever de maatregelen vast te stellen die nodig zijn om het beoogde doel te bereiken. De toetsing door het Hof van wetten, decreten en ordonnanties aan de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet slaat op het objectieve karakter van het onderscheid, het adequaat karakter van de maatregelen ten aanzien van het nagestreefde doel en het bestaan van een redelijke verhouding tussen de aangewende middelen en het beoogde doel. Het komt het Hof niet toe daarenboven na te gaan of het door de bevoegde wetgever nagestreefde doel ook nog door andere wettelijke maatregelen zou kunnen worden bereikt.

B.2.8. De door de verzoekende partijen aangevoerde middelen kunnen derhalve niet leiden tot de gevorderde vernietiging van artikel 3, § 1, 4° van het koninklijk besluit nr. 143.

B.2.9. Artikel 3, § 2, tweede lid, bepaalt dat indien een laboratorium wordt uitgebaat overeenkomstig §1, 2° of 4°, van dat artikel, elke persoon die er verstrekkingen van klinische biologie verricht vennoot moet zijn van de vennootschap die het uitbaat.

Uit de bepaling van artikel 3, § 1, 4°, vloeit reeds voort dat alleen personen die gemachtigd zijn om verstrekkingen van klinische biologie te verrichten, die effectief in het laboratorium dergelijke verstrekkingen verrichten en die geen voorschrijvende geneesheren zijn, vennoten, zaakvoerder of bestuurder van het laboratorium kunnen zijn.

Door daarenboven aan alle personen die in zulk laboratorium verstrekkingen van klinische biologie verrichten de verplichting op te leggen vennoot van de vennootschap te zijn, legt de wetgever zowel aan die vennootschappen als aan die personen een verplichting op die weliswaar verband houdt met het nagestreefde doel, maar toch onevenredig is ten aanzien van datzelfde doel doordat die bepaling de vrijheid van vereniging al te zeer aantast.

Artikel 3, § 2, tweede lid, behelst dan ook een schending van de grondwettelijke regels van gelijkheid en niet-discriminatie.

Aangezien de verzoekende partijen slechts belang hebben bij de vernietiging van artikel 3, § 2, tweede lid, in zoverre het betrekking heeft op de laboratoria vermeld in artikel 3, § 1, 4°, blijft de vernietiging beperkt tot de woorden "of 4°".

B.2.10. Artikel 3, § 4, 1°, legt aan de vennootschappen die een laboratorium exploiteren bedoeld in § 1, 2° of 4°, de verplichting op de exploitatie van een laboratorium als enig maatschappelijk doel na te streven; zij mogen slechts één laboratorium exploiteren.

Zonder te moeten rekening houden met de toevoeging, door artikel 10 van de programmawet van 6 juli 1989, van een § 7 bij artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143, volgens hetwelk een laboratorium slechts één vestigingsplaats mag hebben, volstaat het vast te stellen dat de door artikel 3, § 4, 1° opgelegde voorwaarden onbetwistbaar in verband staan met het door de wetgever nagestreefde doel en geen hst opleggen die niet evenredig zou zijn met dat doel. Het verschil in behandeling dat krachtens artikel 3, § 4, 1° is doorgevoerd tussen laboratoria zoals bedoeld in artikel 3, § 1, 4° en laboratoria zoals bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6° vindt een verantwoording in de specifieke structuur van de verschillende personen die die laboratoria uitbaten en behelst geen discriminatie.

B.2.11. Artikel 3, § 4, 2°, bepaalt wat volgt :

"De vennootschappen die een laboratorium uitbaten bedoeld in § 1, 2° of 4° van dit artikel moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

...

2° zij mogen noch lid, noch vennoot zijn van een andere rechtspersoon, noch rechtstreeks of onrechtstreeks beschikken over titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen in een andere vennootschap, noch de hoedanigheid hebben van orgaan of lid zijn van een orgaan van een andere rechtspersoon of vennootschap; zij mogen geen vennoot, orgaan of lid van een orgaan van een andere rechtspersoon of vennootschap vertegenwoordigen; ..."

Het door die bepaling beoogde doel is het verbieden van bindingen tussen de bedoelde laboratoria en derden, inzonderheid handelsvennootschappen, waarvan de bedrijvigheid direct of indirect betrekking heeft op de geneeskunde.

Kan de wetgever geldig oordelen dat oogmerk te moeten nastreven, toch houdt de bepaling van artikel 3, § 4, 2°, zoals ze is geformuleerd, een absoluut en algemeen verbod in voor de bedoelde vennootschappen om lid of vennoot te zijn van om het even welke andere rechtspersoon, om titels te bezitten in om het even welke andere vennootschap en om (leden van) een orgaan van om het even welke andere rechtspersoon of vennootschap te vertegenwoordigen.

Artikel 3, § 4, 2° tast op buitensporige manier de vrijheid van vereniging aan van de vennootschappen die een laboratorium uitbaten wegens het algemeen karakter zelf van het verbod dat hen is opgelegd, terwijl niet is aangetoond dat dit absoluut verbod nodig is om het door de wetgever nagestreefde doel te bereiken. Het verschil in behandeling die aldus onder de laboratoria tot stand is gebracht beantwoordt niet aan de criteria van objectiviteit en pertinentie, die met betrekking tot het door de wetgever nagestreefde doel moeten worden beoordeeld.

Artikel 3, § 4, 2°, schendt derhalve de grondwettelijke regels van gelijkheid en niet-discriminatie in zover het aan de in artikel 3, § 1, 4°, vermelde vennootschappen die een laboratorium exploiteren op een algemene manier elke vorm van vereniging of van deelneming aan andere groepen van vennootschappen verbiedt.

B.2.12. Artikel 3, § 4, 3°, bepaalt wat volgt :

"De vennootschappen die een laboratorium uitbaten bedoeld in § 1, 2° of 4° van dit artikel, moeten aan de volgende voorwaarden voldoen :

...

3° de vennoten mogen noch lid, noch vennoot zijn van een andere rechtspersoon, noch rechtstreeks of onrechtstreeks titels, die al dan niet kapitaal vertegenwoordigen, bezitten in een andere vennootschap, waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de geneeskunst - onder meer de uitbating van een laboratorium van klinische biologie, de produktie van farmaceutische produkten, de produktie op de levering van medische apparatuur of van prothesen, de levering of de uitbating van informatica-apparatuur die in verband staat met de geneeskunst - of met de levering van produkten of diensten aan beoefenaars van de geneeskunst. Zij mogen noch de hoedanigheid hebben van orgaan, noch lid zijn van een orgaan, noch een of meerdere vennoten, organen of leden van organen van deze rechtspersonen en vennootschappen vertegenwoordigen. Deze bepalingen mogen door de Koning worden uitgebreid tot andere rechtspersonen of vennootschappen.
...".

Zoals ze is geformuleerd, houdt die bepaling een volstrekt en algemeen verbod in voor de vennoten om : a) lid of vennoot te zijn van om het even welke andere rechtspersoon; b) titels te bezitten in een vennootschap waarvan het maatschappelijk doel in verband staat met de geneeskunst of met de levering van produkten of diensten aan beoefenaars van de geneeskunst, of om een orgaan te zijn of te vertegenwoordigen in zulke vennootschap.

De bepaling van artikel 3, § 4, 3°, in fine, machtigt daarenboven de Koning om die verbodsbepalingen uit te breiden tot om het even welke andere rechtspersoon of vennootschap.

B.2.13. De bij artikel 3, § 4, 3°, voorgeschreven maatregel legt aan de vennoten van sommige categorieën van laboratoria buitensporige beperkingen op : hun vrijheid van vereniging wordt op een onevenredige manier aangetast door de algemeenheid van de verbodsbepalingen, zonder dat die maatregelen nodig zijn om het nagestreefde doel te bereiken.

Artikel 3, § 4, 3°, schendt derhalve de grondwettelijke regels van gelijkheid en van niet-discriminatie en moet worden vernietigd in zover het betrekking heeft op de laboratoria vermeld in artikel 3, § 1, 4°.

B.2.14. De bepalingen van artikel 3, § 4, 4° tot 6°, luiden als volgt :

"4° de vennoten mogen op de algemene vergadering slechts worden vertegenwoordigd door vennoten;

5° de vennootschappen mogen als zaakvoerder of bestuurder slechts vennoten hebben. Deze mogen zich in het beheersorgaan slechts laten vertegenwoordigen door vennoten;

6° de vennootschappen mogen geen andere goederen verwerven dan deze die nuttig of noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van hun maatschappelijk doel";

Die bepalingen leggen voorwaarden op die redelijkerwijze evenredig zijn met het door de wetgever beoogde doel. Zij houden geen schending in van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet, en zijn evenmin onlosmakelijk verbonden met de bepalingen van artikel 3, § 4, 2° en 3°; er bestaat geen grond tot vernietiging ervan.

2.B.15. Artikel 3, § 4, 7° bepaalt :

"7° de voorwaarden bepaald in 1° tot 6° van deze paragraaf moeten opgenomen worden in de statuten. Deze statuten, de lijst van de vennoten, bestuurders en zaakvoerders, alsook elke wijziging ervan, moeten overeenkomstig een door de Koning nader te bepalen procedure medegedeeld

worden aan de Minister die de Volksgezondheid onder zijn bevoegdheid heeft".

Die bepaling is onlosmakelijk verbonden met artikel 3, § 4, 2° en 3°, en dient te worden vernietigd in zover zij de in 2° en 3° vermelde verplichtingen beoogt.

B.2.16. Artikel 3, § 6 van het koninklijk besluit nr. 143 bepaalt :

"Indien het laboratorium uitgebaat wordt overeenkomstig § 1, 1°, 2°, 3°, 4°, 7°, 8° of 9° van dit artikel moet elke persoon die, zonder er prestaties van klinische biologie te verrichten, een technische of administratieve werkzaamheid verricht waardoor hij betrokken is bij het bekomen of het mededelen van de analyse van klinische biologie, met de uitbater verbonden zijn met een overeenkomst waardoor hij onder het gezag, de leiding en het toezicht van deze komt te staan.

De voorwaarden waaronder voor bepaalde opdrachten van beperkte duur van deze paragraaf zal mogen afgeweken worden, kunnen door de Koning worden bepaald."

Dat de bepaling van artikel 3, § 6 slechts betrekking heeft op zeven van de negen categorieën laboratoria die opgesomd zijn in artikel 3, § 1, en niet op laboratoria die worden uitgebaat door een ziekenhuis, een universitaire instelling of een openbaar bestuur, vindt zijn verantwoording in het feit dat deze laatste categorieën van laboratoria onder een specifieke wetgeving ressorteren, die tot een gelijkaardig resultaat leidt wat betreft de interne controle van de laboratoria.

In die omstandigheden kan de bepaling van artikel 3, § 6 niet worden aangezien als een bepaling waarbij een verschillende behandeling wordt ingesteld, waarvoor geen objectieve en redelijke verantwoording bestaat.

3. Ten aanzien van artikel 24 van de programmawet van 30 december 1988

B.3. Artikel 24 van de programmawet van 30 december 1988 bepaalt dat aan de bepalingen van artikel 3 van het koninklijk besluit nr. 143, zoals het gewijzigd is bij artikel 17 van de programmawet, moet zijn voldaan uiterlijk de eerste dag van de zesde maand volgend op die waarin die wet in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

Die bepaling is onlosmakelijk verbonden met het geheel van de bepalingen van voormeld artikel 3; zij moet dus worden vernietigd in zover zij betrekking heeft op de bepalingen van artikel 3, § 2, tweede lid, artikel 3, § 4, 2°, en 3°, en artikel 3, § 4, 7°, in zover dit laatste de onder 2° en 3° vermelde verplichtingen beoogt.

4. Ten aanzien van artikel 25 van de programmawet van 30 december 1988

B.4.1. Artikel 25 van de programmawet voegt in artikel 34quater van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, zoals gewijzigd bij de wetten van 8 april 1965 en 7 juli 1976 en bij de koninklijke besluiten nr. 408 van 18 april 1986 en nr. 533 van 31 maart 1987, een als volgt gesteld nieuw lid in :

"De Koning stelt bij in Ministerraad overlegd besluit en na advies van het Beheerscomité van de Dienst voor geneeskundige verzorging, de voorwaarden en specifieke regels vast overeenkomstig dewelke het voordeel van de rechtstreekse betaling van de tegemoetkoming van de ziekteverzekering voor verstrekkingen van klinische biologie, verricht voor niet in een ziekenhuis

opgenomen rechthebbenden door de verzekeringsinstellingen kan worden toegekend of ingetrokken voor de laboratoria bedoeld in artikel 153, § 6".

B.4.2. Die bepaling brengt geen onderscheid tot stand naargelang het laboratorium al dan niet aan een ziekenhuis verbonden is, aangezien zij betrekking heeft op "de laboratoria bedoeld in artikel 153, § 6", dat wil zeggen alle laboratoria voor klinische biologie die de voorwaarden voor de tegemoetkoming van de ziekteverzekering vervullen. Zij stelt echter wel een discriminatie in naargelang de rechthebbende van de verstrekking van klinische biologie door het laboratorium, al dan niet in een ziekenhuis is opgenomen. Het voordeel van de rechtstreekse betaling van de tegemoetkoming van de ziekteverzekering kan enkel voor de verstrekkingen aan niet opgenomen rechthebbenden aan specifieke voorwaarden worden onderworpen. Dat onderscheid is gebaseerd op een objectief en redelijk criterium.

B.4.3. De bedoeling van de wetgever is de medische overconsumptie te bestrijden. De wetgever kan van mening zijn dat daartoe verschillende middelen dienen te worden aangewend naargelang de verstrekkingen bestemd zijn voor al dan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden. Het toetsen van het pertinent karakter en van de evenredigheid van de middelen valt buiten de bevoegdheid van het Hof in zover de voorwaarden voor het toekennen en het intrekken bij koninklijk besluit moeten worden vastgesteld. Bij het nemen van de besluiten ter uitvoering van die wettelijke bepaling moet de uitvoerende macht de bepalingen van de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet naleven. Het komt het Hof evenwel niet toe die besluiten op hun grondwettigheid te toetsen.

B.4.4. De bepaling voorziet dat de toekenning en het intrekken van het voordeel van de derde-betaler aan de verzekeringsinstellingen is toevertrouwd.

Aan het beginsel van de gelijkheid wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat de maatregelen die de activiteit van een laboratorium nadelig kunnen beïnvloeden zouden worden genomen door instellingen waarvan de leden zelf lid of vennoot kunnen zijn van een rechtspersoon die een laboratorium uitbaat, in zoverre aan die verzekeringsinstellingen slechts de inwerkingstelling van uitvoeringsmaatregelen wordt toevertrouwd.

5. Ten aanzien van de artikelen 26 en 27 van de programmawet van 30 december 1988

B.5.1. Artikel 26 van de programmawet brengt een aantal wijzigingen aan in artikel 34octies van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, ingevoegd bij artikel 68 van de wet van 7 november 1987, waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de begrotingsjaren 1987 en 1988 en houdende financiële en diverse bepalingen.

Artikel 27 van de programmawet voegt in dezelfde wet van 9 augustus 1963 artikel 34decies in, waarbij aan de uitvoerende macht de verplichting wordt opgelegd jaarlijks het globaal budget van de financiële middelen voor het ganse Rijk voor de verstrekkingen van klinische biologie vast te leggen, "evenals de opsplitsing van dit budget naargelang voornoemde verstrekkingen worden verleend aan in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden of aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden".

B.5.2. Verzoekende partijen voeren aan dat het ingevoerde dubbele budgettensysteem het wettelijk kader vormt dat discriminaties in het leven roept ten gunste van de exploitanten van laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 5° en 6°, van het koninklijk besluit nr. 143, en ten laste van, met name, de

exploitanten van laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 4° van hetzelfde besluit.

Verzoekende partijen stellen dat het aldus wettelijk ingericht systeem toelaat verschillende vergoedingen ten laste van de ziekteverzekering vast te stellen voor technisch volledig gelijke analyses, uitgevoerd in gelijkelijk erkende laboratoria en door evenzeer bevoegde verstrekkers, en dit al naargelang deze identieke verstrekkingen verricht worden voor in een ziekenhuis opgenomen of niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

B.5.3. Het onderscheid dat op budgettair vlak wordt gemaakt tussen de laboratoria die verstrekkingen van klinische biologie verrichten voor in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden en de laboratoria die zulke verstrekkingen verrichten voor niet opgenomen rechthebbenden, kan objectief en redelijk worden verantwoord. De aangevochten bepalingen leggen de verzoekers geen lasten op die niet evenredig zouden zijn aan die welke aan de laboratoria van een ziekenhuis worden opgelegd.

Het Hof vermag niet na te gaan of bij de inwerkingstelling van dat onderscheid en bij de maatregelen die voor iedere categorie worden genomen, het gelijkheidsbeginsel geschonden wordt, aangezien die inwerkingstelling een optreden van de Koning vereist dat niet onder de bevoegdheid van het Hof valt.

De ten aanzien van de artikelen 26 tot 27 van de programmawet van 30 december 1988 aangevoerde middelen zijn dan ook niet gegrond.

6. Ten aanzien van artikel 28 van de programmawet van 30 december 1988

B.6.1. Artikel 28 van de programmawet bepaalt :

"Na afdeling 1octies van hoofdstuk 4 van titel III van dezelfde wet wordt een afdeling 1novies ingevoegd luidend als volgt :

"Afdeling 1novies. Verstrekkingen van klinische biologie, verleend aan de niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

Afdeling 34undecies. De Koning kan na advies van de Nationale Commissie geneesheren-ziekenfondsen, de nodige maatregelen nemen ten einde te voorkomen dat het budget van financiële middelen voor het ganse Rijk voor de verstrekkingen van klinische biologie verleend aan niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden, zoals bedoeld in artikel 34decies, wordt overschreden. Dit advies moet binnen de 45 dagen worden uitgebracht. Tevens kan de Koning de criteria en de modaliteiten bepalen volgens dewelke de bedragen met dewelke dit budget wordt overschreden, of zal overschreden worden, worden teruggevorderd bij de laboratoria voor klinische biologie, evenals de regels volgens dewelke de in de rekeningen van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering terug te storten bedragen worden berekend".

B.6.2. De verzoekende partijen leggen er de nadruk op dat de mogelijkheid tot sanctionering in geval van overschrijding uitsluitend is georganiseerd voor de afzonderlijke begroting voor de verstrekkingen van klinische biologie voor niet in een ziekenhuis opgenomen rechthebbenden.

B.6.3. Die bepaling stelt tussen de laboratoria voor klinische biologie een onderscheid in naargelang zij verstrekkingen van klinische biologie verrichten voor al dan niet in een ziekenhuis opgenomen

patiënten, een onderscheid dat objectief en redelijk kan worden verantwoord. Het Hof vermag niet na te gaan of bij de inwerkingstelling van dat onderscheid en bij de maatregelen die voor iedere categorie worden genomen, het gelijkheidsbeginsel geschonden wordt, aangezien die inwerkingstelling een optreden van de Koning vereist dat niet onder de bevoegdheid van het Hof valt.

7. Ten aanzien van artikel 29 van de programmawet van 30 december 1988

B.7. Artikel 29 van de programmawet heft artikel 71 van de wet van 7 november 1987 op, waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de begrotingsjaren 1987 en 1988, en houdende financiële en diverse bepalingen.

Artikel 71 van de wet van 7 november 1987 is een tijdelijke bepaling : de toepassing ervan in de tijd was beperkt tot de begrotingsjaren 1987 en 1988. De verzoekende partijen hebben geen belang om de vernietiging ervan te vorderen.

OM DIE REDENEN,

HET HOF

1. Bewilligt de afstand van de partij LEYSSEN.

2. Vernietigt

1° in artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 dat een artikel 3, § 2, tweede lid in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, de woorden "of in 4°";

2° artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 in de mate dat het een artikel 3, § 4, 2° en 3° in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, in zover die bepalingen betrekking hebben op de laboratoria bedoeld in artikel 3, § 1, 4°, van dat besluit;

3° artikel 17 van de programmawet van 30 december 1988 in de mate dat het een artikel 3, § 4, 7°, in het koninklijk besluit nr. 143 van 30 december 1982 invoegt, in zover die bepaling de onder 2° en 3° vermelde verplichtingen beoogt;

4° artikel 24 van de programmawet van 30 december 1988 in zover het de hierboven vernietigde bepalingen beoogt;

3. Verwerpt het beroep voor het overige.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 13 oktober 1989.

De griffier,

De voorzitter,

H. VAN DER ZWALMEN

J. SAROT